

Ewa Słonina

I Środowiskowy Dom Samopomocy w Bolesławcu

Sprawozdanie z przebiegu bolesławieckich obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego w 2013 roku

W dniu 10 października 2013 roku, po raz 21., obchodzono w różnych miejscach na świecie, i w różnych formach, Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego. Do grona miast, w których owo świętowanie w minionym roku odbyło się w sposób służący promocji działań na rzecz zdrowia psychicznego w społeczności lokalnej, dołączył Bolesławiec.

Miasto kojarzy się najczęściej z pięknymi wyrobami ceramicznymi znanymi zarówno w kraju, jak i za jego granicami oraz z funkcjonującym tu dużym, wojewódzkim szpitalem psychiatrycznym. Szpital był tu zawsze — kiedyś wyrzucony poza obręb miejskich zabudowań, obecnie otoczony domami wielorodzinnymi i marketami. Takie są znaki czasów. Na terenie szpitala funkcjonują zarówno oddziały psychiatryczne (stacjonarne i dzienny), jak i poradnia zdrowia psychicznego oraz zespół psychiatrii środowiskowej. Osoba, która chce lub powinna uzyskać bezpłatną, specjalistyczną pomoc psychiatryczną, zawsze musi wejść przez strzeżoną portiernię na ogromny szpitalny teren. W Bolesławcu można skorzystać z konsultacji lekarzy psychiatrów lub psychologów klinicznych w ich prywatnych gabinetach, jednak odpłatnie. Może tylko mniejsze są własne koszty emocjonalne pacjenta i jego rodziny, bo prywatne gabinety specjalistów mieszczą się w „zwykłych” przychodniach lub kamienicach i, płacąc za wizytę, unikają konieczności wchodzenia za „tajemnicze” mury szpitala psychiatrycznego.

W Bolesławcu od ponad dwóch lat działa na rzecz osób dotkniętych problemem niepełnosprawności Stowarzyszenie Równych Szans „Ewa”. Członkowie stowarzyszenia mają wieloletnie doświadczenie w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi, z ich rodzinami, opiekunami i bliskimi. Wielu z członków stowarzyszenia pracowało na oddziałach psychiatrycznych, a obecnie bliższa im jest praca w środowisku domowym osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie. Stowarzyszenie Równych Szans „Ewa” opracowało projekt „Budowanie bolesławieckiego modelu oparcia społecznego i integracji ze społecznością lokalną osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich” i pozyskało

środki na jego realizację z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Jednym z elementów powyższego projektu było zorganizowanie w Bolesławcu w 2013 roku — zauważalnych dla mieszkańców miasta — obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego. Partnerami w realizacji tego przedsięwzięcia były: Gmina Miejska Bolesławiec, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bolesławcu, I i II Środowiskowe Domy Samopomocy w Bolesławcu, Ewa Lisewska Centrum Promocji Zdrowia oraz Bolesławiecki Ośrodek Kultury — Międzynarodowe Centrum Ceramiki (BOK-MCC).

Ideą obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego było przybliżenie, i to w sposób dosłowny, tematu zdrowia psychicznego i jego zaburzeń oraz umożliwienie przeciętnemu Kowalskiemu kontaktu ze specjalistą z zakresu zdrowia psychicznego — nie w jego gabinecie, lecz w miejscu kojarzącym się z doznaniem estetycznymi i przyjemnymi, czyli w salach Bolesławieckiego Ośrodka Kultury. Dzięki gościnności dyrekcji ośrodka kultury w 2013 roku obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego w Bolesławcu trwały dwa dni — 10 i 11 października.

Dnia 10 października w BOK-MCC odbył się wernisaż wystawy zatytułowanej „Piękno jest w nas”. Ekspozycja prezentowała prace plastyczne wykonane przez osoby chore psychicznie i upośledzone umysłowo w ramach zajęć terapeutycznych, z których na co dzień korzystają w lokalnych ośrodkach wsparcia i psychiatrycznym oddziale dziennym. Wernisaż uświetniły krótkie przemowy organizatorów i zaproszonych gości. Dzięki lokalnej telewizji „Azart-Sat” wernisaż mogli zobaczyć wszyscy mieszkańcy miasta. Internet poszerzył krąg oglądających o kolejne osoby zainteresowane twórczością osób niepełnosprawnych. Tak jak nakazuje zwyczaj, wernisażowi towarzyszył poczęstunek przygotowany dla wszystkich zwiedzających. Atmosfera nie odbiegała od znanych nam innych inauguracyjnych wystaw twórczości artystów bardziej i mniej popularnych.

Wernisaż to tylko jeden element harmonogramu pierwszego dnia święta. W Sali konferencyjnej ośrodka kultury

na zainteresowanych mieszkańców miasta czekali, przy specjalnie zorganizowanych stanowiskach, psycholog kliniczny i dwóch lekarzy psychiatrów. Można było skorzystać z fachowej konsultacji, porady lub zwyczajnie rozwiązać swoje wątpliwości w rozumieniu problemów związanych ze zdrowiem psychicznym własnym lub innych osób. Zainteresowanie konsultacjami było bardzo duże. Nie wszyscy chętni doczekali się na rozmowę ze specjalistą. Wpisując konsultacje do projektu, jako elementu obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego w Bolesławcu, członkowie stowarzyszenia nie spodziewali się tak dużego zainteresowania ze strony Bolesławian. Miało to być raczej symboliczne „wyjście” specjalistów zza murów szpitala psychiatrycznego w stronę społeczności lokalnej. Okazało się, że ma to realne przełożenie na zapotrzebowanie społeczne.

Członkowie stowarzyszenia także służyli zgromadzonym swoją wiedzą i doradztwem. Bardzo istotnym elementem ich działalności w ramach realizowanego projektu było opracowanie i wydanie drukiem bolesławieckiego informatora „Wiem, rozumiem, potrafię pomóc. Dbam o zdrowie psychiczne swoje i bliskich”. Informatory były ogólnodostępne w trakcie dwóch świątecznych dni. Zostały też przekazane do instytucji mających styczność z osobami szukającymi pomocy psychiatrycznej.

Dnia 11 października w sali kinowej BOK miała miejsce prelekcja wygłoszona przez specjalistę psychiatrę Wojciecha Gzubickiego. Tematem prelekcji były zaburzenia psychiczne zagrażające współczesnie człowiekowi. Szczególnie podkreślono problem uzależnień i ich konsekwencji dla funkcjonowania młodych ludzi. Prelekcja skierowana była do szerokiego grona słuchaczy zgromadzonych w sali kinoteatru, wśród nich byli przedstawiciele lokalnych władz, przedstawiciele środowisk medycznych, młodzież szkolna wraz z nauczycielami, pracownicy pomocy społecznej, osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie, przedstawiciele stowarzyszeń działa-

jących na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wszystkie chętne osoby, które o obchodach dowiedziały się z mediów i plakatów. Po oficjalnej części drugiego dnia lokalnych obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego, którą prowadzili przedstawiciele Stowarzyszenia Równych Szans Ewa i po wygłoszonej prelekcji, wszyscy zgromadzeni zostali zaproszeni do holu na przepięknie zorganizowany i smaczny poczęstunek. Po nim goście wrócili na kinowe fotele, by wydobyć z siebie „Uśmiech prawdziwy” w trakcie dwóch spektakli kabaretowych zaprezentowanych publiczności przez artystów scen krakowskich. Salwom śmiechu nie było końca, bo przecież śmiech to zdrowie! Po zakończeniu przedstawienia wszyscy chętni przeszli do sali konferencyjnej BOK-MCC, by wziąć udział w spotkaniu z doktorem Sławomirem Murawcem i by wysłuchać jego wykładu na temat psychiatrii środowiskowej. Wykład zgromadził bardzo zróżnicowaną grupę słuchaczy. Byli wśród zebranych lekarze psychiatrzy, pracownicy socjalni, pracownicy ośrodków wsparcia, ale także zachęteni informacjami w mediach mieszkańcy Bolesławca oraz osoby dotknięte problemem zaburzeń zdrowia psychicznego. Doktor Sławomir Murawiec przygotował swój wykład w sposób pozwalający wszystkim słuchaczom na pozyskanie ogólnej wiedzy z zakresu kanonów współczesnej psychiatrii środowiskowej. Zainteresowani wybranymi elementami wykładu mieli szansę na kulturalowe rozmowy z doktorem Murawcem zaraz po zakończeniu jego wystąpienia. Dwa dni minęły. Święto będzie znowu za rok. Co przyniosło uświetnienie i nagłośniecie Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego w Bolesławcu? Nie zostało przemilczane i niezauważone. Nie można już spokojnie powiedzieć, że jestem zdrowy psychicznie i to nie jest moje święto. Można już spokojnie powiedzieć, że jestem chory psychicznie i to żaden wstyd, bo „szlachetne zdrowie, nikt się nie dowie jako smakujesz,”, a dbać o zdrowie psychiczne powinni wszyscy.